

Voortgang Ontwikkeling Huisvesting ten behoeve van het Voorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs

Groningen, juni 2006.

Aan de Raad

Hierbij bieden wij u de tussenrapportage aan over de huisvesting van het VMBO in onze stad (zie bijlage 1: de nota Nieuwe Huisvesting voor het VMBO). Ongeveer 60% van onze leerlingen zit op het VMBO. Samen met de leerlingen van het MBO vormen ze een belangrijk deel van onze toekomstige beroepsbevolking. Deze leerlingen verdienen goed onderwijs en de samenleving heeft belang bij goed opgeleide mensen met minimaal een startkwalificatie. In 2003 hebben wij samen met de (andere) Groningse schoolbesturen voor voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en het agrarisch opleidingscentrum het convenant 'Kennis om te delen' afgesloten. Daarmee hebben wij de start gemarkeerd van een ambitieus plan voor een stevige inzet op de inhoudelijke en pedagogisch-didactische verbetering van het VMBO en een betere aansluiting met het MBO. In grote lijn komt de verbetering erop neer dat in alle leerwegen (ook de theoretische) meer beroepsvoorbereidende en praktijkgerichte elementen worden ingebouwd, dat er meer maatwerk per leerling wordt geboden en dat de doorlopende leerlijnen met het MBO worden versterkt. Daarmee willen we een bijdrage leveren aan het verminderen van het aantal voortijdig schoolverlaters (met name in de overgang van VMBO naar MBO) en een betere aansluiting van het onderwijs bij de mogelijkheden en belangstelling van de leerlingen. Het voortgangsverslag van de onderwijskundige ontwikkeling van het VMBO in onze stad (dat wij als bijlage 2 aan dit raadsvoorstel hebben toegevoegd) laat zien dat er in het VMBO en MBO hard gewerkt wordt aan de inhoudelijke en pedagogisch-didactische verbetering van dit onderwijs.

Om de inhoudelijke ontwikkeling van het VMBO te faciliteren, zijn wij (als lokale overheid) in 2003 een tweede convenant met de schoolbesturen aangegaan. In dat convenant hebben wij ons bereid verklaard tot een substantiële financiële impuls in een eigentijdse, op de vernieuwingen toegesneden huisvesting voor het VMBO: twee keer € 550.000 structureel extra (buiten de reguliere middelen voor onderwijshuisvesting). Met deze impuls wilden we een belangrijke voorwaarde scheppen voor de inhoudelijke vernieuwing van het VMBO en bovendien een aantal bestaande problemen in de huisvesting van het VMBO oplossen. Thans bieden wij u de uitwerking en de financiële onderbouwing voor het totale huisvestingsplan voor het VMBO, dat wil zeggen van alle locaties in de stad (bijlage 1). Het is het eerste totaaloverzicht, waarin wij in indicatieve zin de financiële consequenties hebben doorgerekend. Ook hebben wij in deze rapportage verslag gedaan van de discussiepunten die er zijn en welke oplossingsrichtingen wij daarin voorstaan.

Noordoost

In het Noordoosten van de stad is lang gezocht naar een geschikte locatie voor een nieuwe school voor VMBO. Uiteindelijk hebben we, samen met de (andere) schoolbesturen, gekozen voor de Kluisverboom in Lewenborg als meest wenselijke plek (op de huidige velden van FC Lewenborg). De grootte van het terrein en de uitstraling van de locatie hebben bij die afweging een belangrijke rol gespeeld. Maar van doorslaggevende betekenis vonden wij de mogelijkheden die de locatie heeft om het beroepsonderwijs - VMBO én MBO – in elkaars directe nabijheid aan te bieden.

Hierdoor kunnen wij een optimale huisvestingssituatie voor de samenwerking en aansluiting tussen VMBO en MBO creëren. En daarmee doen wij het meeste recht aan de uitgangspunten van het convenant. In de verhuizing van FC Lewenborg naar sportpark Kardingse was in het kader van Sport in Beeld al voorzien: deze verhuizing is gepland voor seizoen 2007 - 2008.

Afgelopen maanden hebben we de financiële en ruimtelijke haalbaarheid van de optie VMBO aan de Kluiverboom onderzocht en geconstateerd dat de vestiging van de school op deze plek realiseerbaar is (zie bijlage 1). Ruimtelijk zijn er weliswaar enkele knelpunten, maar uit de stedenbouwkundige haalbaarheidsstudie (Deze bijlage - no. 3 - hebben wij voor u ter visie gelegd) blijkt dat er mogelijkheden zijn om die op te lossen. Daarom hebben wij op 20 juni jl. besloten tot de ontwikkeling van een stedenbouwkundig plan voor dit gebied. Wij beseffen dat onze voorstellen van ingrijpende betekenis zijn voor de omwonenden, met name voor hen die aan de rand van de wijk wonen. Bovendien bereiden we momenteel in hetzelfde gebied ook de bouw van een nieuwe school voor de Kimkiel (christelijk speciaal onderwijs) voor. We willen daarom de omwonenden uitgebreid in de gelegenheid stellen om hun vragen en mening kenbaar te maken. Om te beginnen heeft de wethouder van onderwijs heeft op 29 juni as. een eerste overleg met een vertegenwoordiging van de omwonenden over de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie. Vervolgens willen wij de bewoners nog in juli uitnodigen voor een gesprek over de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek en het op te stellen stedenbouwkundige plan. We verwachten het concept stedenbouwkundig plan in de loop van dit najaar voor inspraak vrij te kunnen geven.

De andere stadsdelen

Aan de westkant van de stad is in 2005 al de nieuwbouw van de Leon van Gelder opgeleverd. De verdere investeringen zullen plaatsvinden in de nieuwbouw voor het christelijk VMBO. We hebben hiervoor een locatie op het oog, dicht bij zowel het voortgezet onderwijs als het MBO. In Zuid gaat het niet om nieuwbouw, maar om aanpassingen (vernieuwbouw) in bestaande gebouwen aan de nieuwe, praktijkgerichte leervormen en de facilitering van de beroepskolom VMBO - MBO.

Investerings

In de tussenrapportage is ook aangegeven welke aanzienlijke investeringen nodig zijn. Het totaal van de uitvoeringskosten wordt geraamd op circa 22,5 miljoen euro (exclusief de voorbereidings- en advieskosten). Daarvoor hebben wij met de extra structurele middelen, de opbrengsten uit af te stoten panden, een incidentele bijdrage van de rijksoverheid en bijdragen van de schoolbesturen in globale zin in het meerjarenperspectief dekking (zie nota Nieuwe Huisvesting voor het VMBO). De voorbereidings- en advieskosten worden ruwweg geschat op 1,1 miljoen euro. Deze activeren we niet, maar dekken we – bij wijze van uitzondering - direct ten laste van de jaarbudgetten 2006 tot en met 2008. Eventuele additionele financiële claims zullen opgevangen moeten worden binnen de reguliere budgetten voor onderwijshuisvesting. En eventuele meeropbrengsten van de af te stoten panden zullen we separaat bestemmen.

De voorgestane ontwikkelingen in Noordoost vergen door de omvang van de planvorming en door de noodzaak fors in de infrastructuur te investeren naar verwachting 15 miljoen euro. In de gemeentebegroting 2006 is een bedrag van € 550.000 voor structureel nieuw beleid aangemerkt voor de huisvesting van het VMBO. Voor de voortgang is het noodzakelijk thans een bedrag van 1,8 miljoen euro beschikbaar te stellen. Daarvan is een bedrag van 1,5 miljoen nodig om de capaciteit op het sportpark Kardingse te vergroten voor de overheveling van de FC

Lewenborg naar dit sportpark met ingang van het seizoen 2007/2008. Daarnaast is een bedrag van 0,3 miljoen nodig voor voorbereidingskosten (stedenbouwkundig plan, planologische procedures en bijkomende kosten). De structurele lasten van de investering van 1,8 miljoen bedragen € 123.000, - en worden ten laste gebracht van het structurele budget van € 550.000, -.

Bij de besluitvorming dit najaar over het stedenbouwkundig plan zullen wij een krediet aanvragen voor de aanleg van de infrastructurele voorzieningen. Ervan uitgaande dat de ontwikkelingen en voorbereidingen voorspoedig verlopen zullen wij vervolgens in de loop van 2007 u een voorstel voorleggen voor de kredietverschaffing voor de feitelijke bouw. Tussentijds houden wij uw raad op de hoogte van de voortgang.

De verdere voortgang en beschikbaarstelling van middelen kan niet zonder zekerheid over de toekenning van de tweede tranche van € 550.000, - in de begroting 2007. In de loop van 2007 zullen wij – gekoppeld aan de kredietaanvraag voor de bouw en een gedetailleerder inzicht in investeringen en opbrengsten – voorstellen doen voor de besteding van de tweede tranche.

Samenvattend stellen wij u voor onder verwijzing naar de op deze aangelegenheid betrekking hebbende stukken te besluiten:

- I. in te stemmen met de geschetste financiële contouren voor de uitwerking van de huisvestingsplannen voor het vmbo in het kader van het convenant “Kennis om te delen”;
- II. aan de productgroep huisvesting scholen met ingang van 2006 een structurele bijdrage voor de huisvesting van het VMBO toe te kennen van € 550.000 en deze bijdrage te dekken uit de in de gemeentebegroting gereserveerde middelen voor structureel nieuw beleid 2006.
- III. een krediet beschikbaar te stellen van € 1.800.000, -;
- IV. de gemeentebegroting 2006 dienovereenkomstig te wijzigen.

Burgemeester en wethouders van
Groningen

De burgemeester

de secretaris

NB. De bijlagen 1 en 2 - de notities *Nieuwe huisvesting voor het VMBO* en *Voortgang onderwijskundige ontwikkeling VMBO Groningen* - zijn aan dit raadsvoorstel toegevoegd; de volgende bijlagen zijn voor u ter visie gelegd:

Bijlage 3: stedenbouwkundige haalbaarheidsstudie

Bijlage 4: strategisch huisvestingsplan VMBO Groningen (september 2005)

Bijlage 5: convenant *Kennis om te delen* (najaar 2003)

NIEUWE HUISVESTING

VOOR HET

VMBO

Inhoudsopgave

Inleiding	1
1. Startpunt	1
2. Samenwerking en discussiepunten.	1
2.1. Waar moet nieuwbouw in Noordoost komen?	2
2.2. Moeten verbouwingen van bestaande gebouwen wel of niet meegenomen worden?	3
2.3. Waar moet nieuwbouw in West komen?	4
2.4. Moeten ook aanpassingen in het Praktijkonderwijs meegenomen worden?	4
2.5. Is het allemaal financieel haalbaar?	5
2.5.1 Kosten.	5
A. Kostenindicatie nieuwbouw in Noordoost	5
B. Kostenindicatie nieuwbouw in West.	7
C. Kostenindicatie aanpassingen in Zuid	8
D. Algemene maatregel ten behoeve van het VMBO	9
E. Totale kosten/investeringen ten behoeve van het VMBO.	10
2.5.2. Beschikbare Middelen.	11
A. Specifiek door de gemeente beschikbaar te stellen begrotingsmiddelen	11
B. Opbrengsten van af te stoten panden	11
C. Overige middelen	12
3. Planning	13
4. Tot slot.	14

De bij deze nota horende bijlagen - het Strategisch Huisvestingsplan VMBO Groningen, ICS en de Stedenbouwkundige Haalbaarheidsstudie, Dienst ROEZ - zijn voor de raad ter visie gelegd

Inleiding

Ongeveer 60% van onze leerlingen zit op het VMBO. Samen met de leerlingen van het MBO vormen ze een belangrijk deel van onze toekomstige beroepsbevolking. Deze leerlingen verdienen goed onderwijs en de samenleving heeft belang bij goed opgeleide mensen met minimaal een startkwalificatie. In 2003 hebben wij samen met de (andere) Groningse schoolbesturen voor voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en het agrarisch opleidingscentrum het convenant 'Kennis om te delen' afgesloten. Daarmee hebben wij de start gemarkeerd van een ambitieus plan voor een stevige inzet op de inhoudelijke en pedagogisch-didactische verbetering van het VMBO en een betere aansluiting met het MBO.

Om de inhoudelijke ontwikkeling van het VMBO te faciliteren, zijn wij (als lokale overheid) in 2003 een tweede convenant met de schoolbesturen aangegaan. In dat convenant hebben wij ons bereid verklaard tot een substantiële financiële impuls in een eigentijdse, op de vernieuwingen toegesneden huisvesting voor het VMBO: twee keer € 550.000 structureel extra (buiten de reguliere middelen voor onderwijshuisvesting). Met deze impuls wilden we een belangrijke voorwaarde scheppen voor de inhoudelijke vernieuwing van het VMBO en bovendien een aantal bestaande problemen in de huisvesting van het VMBO oplossen.

Nadat in het najaar van 2003 de convenanten “Kennis om te delen” door de verschillende partijen zijn ondertekend, is in het verlengde van de onderwijskundige ontwikkelingen gewerkt aan de plannen voor nieuwe huisvesting. Sindsdien zijn er veel ontwikkelingen in gang gezet. Periodiek is er gerapporteerd over de voortgang. Deze rapportages gingen vooral over de ontwikkelingen op inhoudelijk onderwijskundig gebied en in mindere mate over de ontwikkelingen op het gebied van de huisvesting. De voor u liggende rapportage gaat vooral over de huisvesting, de problemen die zich voordeden en de oplossingsrichting die gekozen zijn. Hoewel er door de inspanningen van de gemeente forse investeringsmogelijkheden zijn, zijn de plannen vanuit het onderwijs dusdanig ambitieus dat er niet zozeer gesnoeid als wel verstandig en afgewogen met de middelen moet worden omgesprongen. De stand van zaken is als volgt:

1. Startpunt

Het startpunt is uiteraard het convenant dat in 2003 is afgesloten met alle onderwijspartijen, betrokken bij het vmbo. Aangezien de onderwijskundige inhoud logischerwijs vooraf gaat aan de vertaling in huisvestingsplannen zijn er nog geen uitgewerkte bouwplannen of gedetailleerde huisvestingsconcepten. Wel zijn er veel discussies gevoerd over de consequenties van verschillende keuzes, locaties en te hanteren begrippenkaders en uitgangspunten.

In het convenant wordt expliciet gesproken over twee nieuwbouwprojecten – één aan de noordoostkant van de Stad en één aan de westkant – alsmede over vernieuwbouw in Zuid. Bij dit laatste gaat het om aanpassingen in bestaande onderwijsgebouwen. Nadat de samenwerking – en dan met name op inhoud – goed op stoom was gekomen, is een overall studie in samenwerking met ICS opgesteld. Deze studie: “Strategisch Huisvestingsplan VMBO Groningen”, van september 2005, bevat veel basismateriaal en vormt de bron voor de verdere planontwikkeling.

2. Samenwerking en Discussiepunten

De samenwerking met alle betrokken partijen is open en constructief. Op onderdelen liepen de meningen uiteen. Dit betreft de onderwijsinhoud, de huisvesting als vertaling daarvan en de financiële middelen.

De thema's die bij de huisvesting nadrukkelijk aan de orde zijn geweest en veel tijd hebben gevegd kunnen als volgt gekarakteriseerd worden:

1. waar moet nieuwbouw in Noordoost komen?
2. moeten verbouwingen van bestaande gebouwen wel of niet meegenomen worden?
3. waar moet nieuwbouw in West komen?
4. moeten ook aanpassingen in het Praktijkonderwijs meegenomen worden? en tot slot, maar zeker niet het minst belangrijk:
5. is het allemaal financieel haalbaar?

Al deze thema's zullen hieronder aan de orde komen.

2.1. Waar moet nieuwbouw in Noordoost komen?

Van meet af aan was het oogmerk in het noordoosten van de stad één nieuw schoolgebouw te realiseren voor het vmbo, waarin het openbaar onderwijs (Rölingcollege en Werkmancollege) en het christelijk onderwijs (Hamrik en Wessel Gansfort) hun vmbo-onderdelen zouden huisvesten.

Dat elk schoolbestuur daarbij vanuit onderwijskundige optiek zijn eigen karakter kan houden en zijn eigen verantwoordelijkheid kan nemen, blijkt uit de verschillende keuzes met betrekking tot de leerlingenstromen, die de schoolbesturen hebben gemaakt. Het christelijk onderwijs heeft als lijn dat het vmbo 1, 2, 3 en 4 in de nieuwbouw gehuisvest zal worden. Het openbaar schoolbestuur daarentegen wil vmbo 1 en 2 via een brede instroom op de oude locaties houden en het vmbo 3 en 4 onderbrengen in het nieuwe pand.

Eén van de belangrijkste items bij het convenant was en is een betere doorstroming naar het mbo. Daarom zijn goede, intensieve samenwerkingsverbanden met de ROC's van groot belang. Samenwerking en benutting van elkaars faciliteiten en kwaliteiten kan natuurlijk vooral goed en makkelijk tot stand komen in elkaars nabijheid. Omdat beide ROC's in het gebied een forse vestiging hebben, heeft er een uitgebreid locatie onderzoek plaats gevonden naar een locatie – als het ware tussen beide ROC's in. Echter, er bleken in feite maar twee haalbare alternatieven: of bij de een of bij de ander. Uiteindelijk bleek een uiterst interessante oplossing uitkomst te bieden: bouwen bij de een (het Alfacollege) en een gedeeltelijke verplaatsing van de ander (het Noorderpoortcollege).

Het sportpark Lewenborg aan de Kluiverboom, dat in het kader van het traject Sport in Beeld zal verdwijnen, bleek ruimte genoeg te bieden om naast de nieuwe vmbo-school ook nog een vestiging van het Noorderpoortcollege te kunnen herbergen. Er is zelfs genoeg ruimte om eventueel de Star Numan school ook daar heen te verplaatsen. Met deze onderwijsboulevard is sprake van een interessant perspectief, dat in een (beroeps-)onderwijscombinatie zowel ruimtelijk, financieel en inhoudelijk de nodige synergie kan opleveren.

Als deze onderwijsboulevard gerealiseerd wordt, gaat deze een functie vervullen voor bij elkaar zo'n 3400 leerlingen (2300 ingeschreven bij het Alfacollege, 250 bij het Noorderpoortcollege, 700 bij de nieuwe vmbo-school en mogelijk 150 bij de Star Numan).

Uiteraard is slecht een gedeelte van deze leerlingenaantallen tegelijkertijd aanwezig.

Begin dit jaar hebben de schoolbesturen voor de Kluiverboom gekozen als meest wenselijke plek voor het nieuwe vmbo in combinatie met mbo. Het college heeft vervolgens besloten onderzoek te doen naar de financiële en ruimtelijke haalbaarheid van deze optie. De bewoners in de buurt, de sportvereniging Lewenborg en de raad zijn toen op de hoogte gesteld van het feit dat dit onderzoek plaats zou vinden. De afgelopen maanden is deze stedenbouwkundige haalbaarheidsstudie uitgevoerd en afgerond. Wij hebben geconstateerd dat de vestiging van de betreffende school aan de Kluiverboom ruimtelijk en financieel te realiseren is. De verschillende ruimtelijke knelpunten zijn goed oplosbaar. Het is natuurlijk duidelijk dat er voor het realiseren van nieuwbouw op de plek van het huidige sportpark Lewenborg de nodige infrastructurele maatregelen moeten worden genomen. De financiële consequenties daarvan zijn geschat en meegenomen onder 2.5. Hierbij wordt opgemerkt, dat na de zomer het stedenbouwkundig plan wordt afgerond en dat dan het concept voor inspraak in procedure wordt gebracht.

2.2. Moeten verbouwingen van bestaande gebouwen wel of niet meegenomen worden?

Op het moment dat het convenant “Kennis om te Delen” werd ondertekend, bekostigde de gemeente verbouwingen bij het voortgezet onderwijs. Met ingang van 1 januari 2005 werd de wetgeving op dit punt veranderd en is verbouw volledig een verantwoordelijkheid van het schoolbestuur geworden.

Om de schoolbesturen in staat te stellen hun verantwoordelijkheid waar te maken werden van rijkswege budgetten voor deze aanpassingen ter beschikking gesteld door de jaarlijkse lumpsumvergoedingen voor de schoolbesturen te verhogen.

De in het kader van het convenant aangegane inspanningsverplichting om het vmbo te verbeteren door o.a. vernieuwbouw en hiervoor gelden op te voeren op de gemeentebegroting past niet bij die verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeente en schoolbesturen.

De financiering van de onderwijshuisvesting is gestoeld op landelijke regelgeving en in het verlengde daarvan op door de gemeenteraad vastgestelde Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs. Het doel van deze wetgeving is onder andere het waarborgen van de materiële gelijkstelling tussen alle verschillende onderwijsorganisaties.

In het convenant “Kennis om te delen”, dat tussen de schoolbesturen en de gemeente is gesloten, wordt aangegeven dat er extra middelen komen. In het onderliggende convenant tussen de schoolbesturen wordt gesproken over twee nieuwbouwprojecten, één voor Noordoost en één in West. Daarnaast is aangegeven dat ook vernieuwbouw-initiatieven (aanpassingen aan bestaande gebouwen) met name in Groningen-zuid, nodig zijn om de doelstellingen te bereiken. Over die discrepantie is uitvoerig gesproken met de convenantpartners.

In dat rijksbeleid bleek ook de oplossing besloten. De knelpunten bij de gebouwen in Groningen-zuid zijn natuurlijk niet uniek. Op veel plekken in het land zijn de gebouwen niet meer goed toegesneden op de vragen van het vmbo- (en ook het praktijk-) onderwijs. Het gaat hierbij vooral om de kwaliteit en de toerusting van de praktijklokalen. Wil het onderwijs meer praktijkgericht kunnen worden ingevuld, zal daar ook de fysieke toerusting bij moeten aansluiten. Het Rijk erkent dat het “bij de tijd brengen” van die praktijkgerichte ruimten de schoolbesturen zoveel kost dat de reguliere jaarlijkse vergoedingen daarvoor niet toereikend zijn.

Daarom is het Rijk begin 2006 met een incidentele regeling gekomen op grond waarvan schoolbesturen eenmalig een bijdrage kunnen krijgen voor aanpassingen aan bestaande gebouwen. Ook de schoolbesturen in Groningen maken daar gebruik van.

Deze rijksregeling biedt een handvat om de aangegane inspanningsverplichting waar te maken en vorm te geven. De rijksregeling vergoedt namelijk niet alle kosten voor het eenmalig aanpassen van de praktijkgerichte ruimten.

De rijksregeling beoogt 60% van de gemiddelde, genormeerde kosten te vergoeden.

De gemeente heeft het voornemen voor het vmbo dat percentage op te plussen tot 100%. De kosten hiervan worden geschat op € 606.000,-.

Daarnaast omvat de Rijksregeling nog een mogelijkheid een extra bijdrage te verkrijgen.

De mogelijkheden daarvoor zijn beperkt en alleen voor specifiek gebouwgebonden omstandigheden. Hiervoor wordt – ook als aanvulling – een bedrag van € 60.600,- gereserveerd.

Aangezien het voorstel de Rijksregeling met een gemeentelijke regeling aan te vullen het volledige vmbo betreft, zal daarbij de normale procedure gevolgd worden. Dit betekent dat het voorstel na behandeling in het Breed Besturen Overleg via een afzonderlijk raadsvoorstel ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

2.3. Waar moet nieuwbouw in West komen?

De situatie in West lijkt eenvoudiger, maar kent andere problemen.

Gezien de oplevering van de Leon van Gelder (als onderdeel van het Reitdiepcollege) in 2005 gaat het hier om nieuwbouw voor het christelijk onderwijs. Het ligt dan ook voor de hand een locatie te zoeken vlak bij het Augustinuscollege aan de Admiraal de Ruyterlaan; ook omdat aan de overzijde hiervan een vestiging is van het Alfacollege. Grenzend aan de achterzijde van het Augustinuscollege met de ingang aan de Van Heemskerckstraat staat een vestiging van Renn4. Deze locatie met een totale kaveloppervlakte van 5.500 m² lijkt uitstekend geschikt voor realisering van een nieuwe vmbo-school in west.

Het is bekend dat het schoolbestuur van Renn4 onderzoek doet naar mogelijke reallocatie van verschillende vestigingen. We hebben aan het schoolbestuur onze belangstelling voor de locatie kenbaar gemaakt en verwachten dat er een voor beide partijen interessante uitruil mogelijk is. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan, dat deze optie gerealiseerd kan worden.

2.4. Moeten ook aanpassingen in het Praktijkonderwijs meegenomen worden?

Met de convenantpartners is er van gedachten gewisseld over de relatie met het Praktijkonderwijs. Het is evident dat er onderwijsinhoudelijk dwarsverbanden zijn en dat er veelvormig samengewerkt wordt met het Praktijkonderwijs. De vraag was aan de orde of in de vertaling naar huisvesting en de financiële consequenties daarvan het Praktijkonderwijs zou moeten meeliften op de gezamenlijke vmbo-inspanning. Nadrukkelijk is vastgesteld dat voor de vertaling naar huisvesting het convenant en de daaraan gekoppelde inspanningen zich beperken tot vmbo. Dit is logisch omdat naast de verschillende vormen van samenwerking ook op huisvestingsgebied door schoolbesturen eigenstandige en dus ook verschillende keuzes worden gemaakt. Zo kiest het ene bestuur ruimtelijk voor een aparte positionering en een ander schoolbestuur juist voor een plek nabij andere onderwijsvormen.

Wel kan er – en dat zal ook gedaan worden – rekening gehouden worden met de wens om de locatie in het noordoosten van de stad zo te kiezen dat er in de nabijheid ruimte is voor het praktijkonderwijs. Het openbaar schoolbestuur heeft namelijk aangegeven op termijn de Star Numanschool in de fysieke nabijheid van de nieuwe vmbo te willen huisvesten. In ruimtelijke zin kan hierop geanticipeerd worden.

2.5. Is het allemaal financieel haalbaar?

Om een antwoord op deze vraag te geven, zijn er ramingen opgesteld van alle kosten en alle beschikbare middelen en mogelijke opbrengsten.

2.5.1. Kosten

Voor de becijfering van de bouwkosten is de huidige regelgeving, c.q. de door de gemeenteraad vastgestelde Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs en berekeningsystematiek als uitgangspunt genomen. De in deze verordening genoemde data en tijdspaden zijn niet van toepassing, omdat het om geormerkte budgetten gaat ten behoeve van het vmbo en er derhalve geen afweging ten opzichte van andere aanvragen behoeft plaats te vinden.

Als peildatum is genomen de leerlingenaantallen op 01-10-2004.

Er worden drie deelprojecten onderscheiden, te weten:

- A. nieuwbouw in Noordoost
- B. nieuwbouw in West
- C. verbouwingen in Zuid

Elk deel project heeft zijn eigen specifieke aspecten, die bij de becijferingen zoveel mogelijk zijn betrokken.

Daarnaast wordt onder D. een algemene maatregel toegelicht, waarna onder E alle kosten en investeringen op een rijtje worden gezet.

A. Kostenindicatie Nieuwbouw Noordoost

De eerste stap is bepalen hoeveel m² er gebouwd moet worden.

In onderstaand overzicht is dat op basis van kengegevens en normeringen becijferd.

Schoolbestuur	Openbaar Onderwijs		Christelijke Scholen Gemeenschap		Totaal
	Röling College	Werkman College	De Hamrik	Wessel Gansfort	
Aantal leerlingen	273	70	275	85	703
M ² vaste voet nevenvestiging (NB. 1)	550	0	550	0	1.100
M ² leerlingen algemeen (NB. 2)	1.193	306	1.535	475	3.509
M ² leerlingen specifiek (NB. 2)	1.305	0	1.610	0	2.915
Totaal m ² bvo	3.048	306	3.695	475	7.524
Besparing m ² onderwijssynergie (NB. 3)					-/- 524
Besparing m ² algemene synergie (NB. 4)					-/- 500
Te realiseren bvo					6.500

- NB. 1 Bij het realiseren van een nevenvestiging van een school heeft een schoolbestuur recht op een zgn. vaste voet van 550 m². Deze ruimte is in dit geval 2 keer nodig om elk schoolbestuur de mogelijkheid te bieden een aantal noodzakelijk faciliteiten op het niveau van de eigen schoolorganisatie te realiseren.
- NB. 2 Afhankelijk van de leerweg en de specifieke vakrichting die leerlingen volgen, worden per leerling algemene en specifieke vierkante meters toegekend. Voor leerlingen, die de theoretische leerweg volgen en dus geen vakrichting hebben, worden geen “specifieke vierkante meters” toegekend.
- NB. 3 In de ruimteberekeningssystematiek is opgenomen dat per onderwijsrichting (bijvoorbeeld “zorg”, “techniek”, etc.) een vaste voet wordt toegekend ten behoeve van specialistische vaklokalen. Omdat de schoolbesturen beide gebruik zullen maken van dezelfde faciliteiten, behoeven deze vaste voeten slechts één keer toegekend te worden. De exacte omvang hiervan moet nog bepaald worden, maar is globaal ingeschat.
- NB. 4 De beide schoolbesturen gaan gezamenlijk één onderwijsgebouw realiseren. Op meerdere onderdelen is er ruimte besparing (bijvoorbeeld één kantine en keuken in plaats van twee). Op welke onderdelen en in welke mate die besparing kan worden gerealiseerd, is nog niet exact duidelijk, maar wel ingeschat.

Op grond van de normvergoedingen vergt de realisering afgerond 8,5 miljoen euro. Daar komt nog bij de bouw van twee gymlokalen voor een totaalbedrag van 1,6 miljoen euro.

Vervolgens is nagegaan welke grondgebonden kosten er zijn.

Het gaat hierbij om verwervingskosten, kosten van ontsluiting van het terrein, parkeergelegenheid en inrichting (bijv. 10% waterberging).

In onderstaand overzicht is een inschatting gemaakt van de totale kosten om het huidige sportpark Lewenborg geschikt te maken voor de vestiging van onderwijsvoorzieningen.

Kostensoort		Kosten (x 1.000)
Bijdrage tbv Noorderpoort	NB. 1	1.000
Nieuw kunstgrasveld met club-kleedaccommodatie	NB. 1	1.500
Afwikkeling boekwaarde sportpark Lewenborg		100
Bodemonderzoek/sanering	NB. 2	30
Sloopkosten		90
Bouwrijp maken:		
Aanleg wegen/straten/voetpaden		600
Aanpassen kruispunt		260
Parkeerplaatsen (200)		240
Woonrijp maken		70
Groenvoorzieningen		200
Plankosten		300
Vorbereiding /toezicht		220
Totaal Grondgebonden Kosten		4.610

NB.
1.

Het totale terr
➤ p
e
r
c
e
e
l
1
o
p

- de hoek Kluiverboom/Ringweg: oppervlakte van 11.000 m²;
- perceel 2 ten noorden van de Stadsweg (fietspad over Ringweg): oppervlakte 16.000 m²
 - perceel 3 ten zuiden van de Stadsweg (fietspad over Ringweg): oppervlakte 17.000 m².
- Het eerste perceel wordt in principe gereserveerd voor de ROC's. Het Noorderpoortcollege zal een vestiging realiseren voor enkele opleidingsrichtingen. Hierbij wordt nog het volgende opgemerkt. De inspanning om voor de vmbo-leerlingen een optimale situatie te creëren wordt breed gedragen.

Echter, het Noorderpoort gaat door de bereidheid de huidige locatie aan de Melisseweg deels te verlaten en een nieuwe omvangrijke investering te plegen op de locatie Kluiverboom een bijzondere inspanning leveren. Een bijdrage hiervoor in de orde van circa 1 miljoen wordt verantwoord en correct geacht. Bij de nog nader uit te werken grondtransactie wordt deze bijdrage ingebracht.

Een eventueel restant van perceel 1 en de percelen 2 en 3 zijn beschikbaar ten behoeve van de vmbo-nieuwbouw. Perceel 2 zal onttrokken worden aan het areaal voor sportparken op een zodanige wijze dat er een “win-win”-situatie ontstaat voor zowel de sportsector als de onderwijssector. Dit wordt bereikt door enerzijds de opbrengsten van de gronden voor de sportsector hoger te laten zijn dan de noodzakelijke vervangingsinvesteringen voor de overheveling van de sportactiviteiten naar sportpark Kardingse en anderzijds de kosten van de gronden voor de onderwijssector lager te laten zijn dan de standaardkosten voor grondverwerving ten behoeve van het onderwijs. Met het bedrag van 1,5 miljoen euro kunnen vervangende sportfaciliteiten en enkele bijkomende knelpunten opgelost worden.

NB. 2 Het bodemonderzoek heeft nog niet plaats gevonden. Of saneringswerkzaamheden nodig zijn, is derhalve nog niet bekend. De kans dat vervuiling wordt aangetroffen, lijkt beperkt.

Eén en ander impliceert dat de totale kosten voor realisering van een vmbo-mbo-boulevard op het huidige sportpark Lewenborg een totale investering vergt in de orde van 15 miljoen.

Kostencomponenten	Kosten (x 1.000)
a. Grondgebondenkosten	4.610
b. Bouw vmbo-scholen	8.500
c. Bouw gymzalen	1.600
d. Bijkomende kosten / onvoorzien	290
Totale Kosten Noordoost	15.000

B.
Kost
enind
icatie
Nieu

wbouw West

Ook hierbij is de eerste stap het bepalen van het aantal m² dat gebouwd moet worden.

In onderstaand overzicht is dit uitgewerkt.

Schoolbestuur	Christelijke Scholen Gemeenschap			
School	Locatie Vinkenborgh	Locatie Wilgenborg	Locatie Augustinus	Totaal
Aantal leerlingen	247	115	135	497
M ² vaste voet nevenvestiging (NB. 1.)				550
M ² leerlingen algemeen	1.377	1.043	865	3.285
M ² leerlingen specifiek				1.945
Totaal m ² bvo	3.390		1.291	5.780
Besparing m ² ivm synergie (NB. 2)				-/- 280
Te realiseren bvo				5.500

NB. 1 Bij het realiseren van een nevenvestiging van een school heeft een schoolbestuur recht op een zgn. vaste voet van 550 m². Omdat er bijna sprake is van uitbreiding van een bestaande vestiging is deze ruimtetoedeling in zijn totaliteit niet nodig (zie NB 2).

NB.2 In dit geval is er geen sprake van het twee keer toepassen van een zelfde vaste voet. Wel wordt in relatie tot de opmerking onder NB. 1 een halvering van de vaste voet voor de nevenvestiging reëel geacht.

Op grond van de normvergoedingen vergt realisering rond 6,2 miljoen euro. Daar komt nog bij de bouw van een gymlokaal voor een totaalbedrag van 0,8 miljoen euro.

Ook hierbij is vervolgens nagegaan welke de grondgebonden kosten zijn.

Aangezien het om een bestaande kavel gaat met opstallen behoeven er geen infrastructurele maatregelen e.d. genomen te worden.

Vooralsnog wordt uitgegaan van de boekwaarde plus grondprijs, omdat via een uitruil of herlocatie van deze Renn4 –vestiging elders huisvesting gerealiseerd moet worden.

Locatiekosten	Kosten (x 1.000)
Boekwaarde	150
Grondkosten (uitgaande van € 90,- per m2)	500
Plankosten	50
Totaal locatiegebonden kosten	700

Eén
en
ande
r
impli

ceert dat de totale kosten voor realisering van een nieuwe vmbo-school in West aan de Van Heemskerckstraat een totale investering vergt in de orde van 8 miljoen.

Kostencomponenten	Kosten (x 1.000)
a. Plankosten	100
b. Locatiekosten	700
c. Bouw school	6.200
d. Bouw gymzaal	800
e. Bijkomende kosten / Onvoorzien	200
Totale Kosten West	8.000

C.
Kost
enin
dicat
ie

Aanpassingen Zuid

In Zuid gaat het niet om nieuwbouw, maar om aanpassingen in de bestaande gebouwen, waarvoor de schoolbesturen als onderdeel van de lumpsumvergoeding rechtstreeks bijdragen krijgen van het Rijk. Deels hebben die aanpassingen in het verleden ook al plaats gevonden. Zo heeft het Gomarusscollege in de breedte in de schoolgebouwen geïnvesteerd onder andere ten behoeve van het vmbo.

Voorts heeft het Gomaruss plannen voor investeringen voor haar VMBO-afdeling in Zuid met een omvang van 3 miljoen euro. In ieder geval voor een deel (0,9 miljoen) zullen deze aanvullend gefinancierd worden met incidentele rijks- en gemeentelijke middelen (zie voorts onder D. Algemeen).

(NB. In de vestiging Magnoliastraat gaat het Gomaruss voor de onderbouw (incl. vmbo) ook nog 1,5 miljoen investeren).

Het Noorderpoortcollege vervult in Zuid een dubbelrol. Als een van de weinige ROC's heeft het Noorderpoortcollege namelijk een VMBO-afdeling. Als MBO-instelling lopen de financieringslijnen met het Ministerie en is er geen directe financieringsrelatie met de gemeente. Echter, de investeringen van het Noorderpoortcollege ten behoeve het haar VMBO-afdeling maken deel uit van de totaalinspanning voor het VMBO.

Bij het Noorderpoortcollege zijn plannen in ontwikkeling om de locaties voor haar VMBO-afdeling samen met die van het Zemikecollege te herschikken. Het Noorderpoortcollege zal daartoe het pand aan de Van Iddekingeweg dat op de nominatie stond om af te stoten (1,8 miljoen) beschikbaar stellen.

Daarbij wordt nog het volgende opgemerkt.

De samenwerking in Zuid tussen het Noorderpoortcollege en het Zernikecollege geeft verregaand invulling aan de doelstellingen van het convenant.

In het kader van deze samenwerking huurt het Zernikecollege ten behoeve van haar VMBO-afdeling ruimte in de panden van het Noorderpoortcollege.

In verband met aanpassingen van deze ruimten aan de nieuwe leervormen waarbij het vmbo en mbo “in elkaar overlopen” zullen de huurbedragen worden aangepast.

Al met al zal in de panden voor de vmbo-afdelingen van het Noorderpoortcollege en het Zernikecollege in totaal circa 3,55 miljoen euro worden geïnvesteerd. Hiervan zal ruwweg 2,10 miljoen gefinancierd worden door het Noorderpoortcollege. Voorts zal 0,5 miljoen gedekt worden uit aanpassing van de huursom, 0,52 miljoen uit incidentele rijks- en gemeentelijke middelen (zie ook D) en circa 0,43 uit schoolbestuurlijke middelen vanuit het Zernikecollege.

(NB. De aanpassing van de huursom gebeurt binnen de genormeerde kaders van de verordening onderwijshuisvesting. Aangezien het niet om directe gemeentelijke investeringen gaat, maar om aangepaste huurbedragen is de dekking geregeld binnen de reguliere onderwijsmiddelen.)

Eén en ander betekent dat voor de vmbo-scholen in Zuid via drie lijnen investeringen op stapel staan in bestaande gebouwen.

1. Schoolbestuurlijke inzet bestaande uit
 - a. Beschikbaarstelling gebouw door het Noorderpoortcollege (1,8 miljoen) en investeringen door het Noorderpoortcollege in enkele panden in Groningen Zuid voor haar vmbo-afdeling geraamd op in totaal 2,1 miljoen.
 - b. Investeringen door Gomarusscollege voorshands geraamd op maximaal 2,13 miljoen (afhankelijk van incidentele bijdrage van het Rijk kan dit lager worden).
 - c. Exploitatiebijdrage vanuit Zernikecollege met een investeringsruimte van 0,43 miljoen.
2. Structurele gemeentelijke bijdrage
Aangepaste huurbedragen van het Zernikecollege op basis waarvan in de panden van het Noorderpoort een investering kan plaats vinden van 0,5 miljoen euro.
3. Incidentele middelen Rijk en gemeente
De investeringen als gevolg van de eenmalige regeling van het Rijk en Gemeente (zie D) van in totaal 1,39 (Gomarus: 0,87; Noorderpoort: 0,47; Zernike: 0,05).

D. Algemene Maatregel ten behoeve van het VMBO

Onder 2.2. is aangegeven dat de verantwoordelijkheid voor aanpassingen binnen bestaande gebouwen is verschoven van de lokale overheid naar de schoolbesturen.

In onderstaand overzicht is weergegeven op welke bedragen de schoolbesturen kunnen rekenen ten behoeve van vmbo-locaties, afkomstig van het Rijk en aanvullend van de gemeente.

Hierbij wordt opgemerkt dat de regeling nog via de normale procedure met de schoolbesturen (Breed Besturen Overleg) moet worden besproken alvorens deze voor besluitvorming aan de raad kan worden voorgelegd.

Om een volledig overzicht te hebben met betrekking tot de financiële inspanning ten behoeve van het vmbo is de onderstaande becijfering weergegeven.

Aanpassing bestaande gebouwen				
Schoolbestuur		Bijdrage van Rijk	Bijdrage van gemeente	Totaal Bijdrage
Gomarus College		520.000	346.000	866.000
Christelijke Scholen Gemeenschap				
	Wessel Gansfort (NB. 1)	–	–	–
	Augustinus (NB. 1)	–	–	–
	Hamrik (NB. 2)	194.000	–	97.000
	Vinkenborg (NB. 2)	164.000	–	82.000
Vrije School		11.000	8.000	19.000
Openbaar Onderwijs				
	Röling College (NB. 3)			
	1 en 2	64.000	42.000	106.000
	3 en 4 (NB. 2)	130.000	–	65.000
	H.N.Werkmancollege (NB. 1)	–	–	–
	Reitdiepcollege (NB. 2)	342.000	–	171.000
	Zernike College	33.000	22.000	55.000
Noorderpoortcollege (NB. 4)		282.000	188.000	470.000
Totaal		1.740.000		
Overheveling naar nieuwbouw		415.000		
Totaal t.b.v. aanpassingen		1.325.000	606.000	1.931.000

NB. 1 Deze scholen hebben geen vmbo-afdeling en komen als zodanig niet in aanmerking voor een bijdrage van het Rijk dan wel gemeente.

NB. 2 Deze scholen hebben een vmbo-afdeling, waarvoor in het kader van de convenanten “Kennis om te delen” nieuwbouw gepleegd gaat worden.

Daarnaast betreft het één school (Leon van Gelderschool van het Reitdiepcollege), waarvoor zeer recent nieuwbouw is gerealiseerd. In die zin is extra budget van de gemeente niet aan de orde. Integendeel, het wordt reëel geacht dat de helft van het budget van het Rijk ingebracht wordt in het nieuwbouwbudget.

De andere helft van het Rijksbijdrage is ten behoeve van inrichting/leermiddelen.

NB. 3 Aangezien het Rölingcollege een brede instroom wil handhaven en er alleen nieuwbouw komt voor 3 en 4 is de inbreng van de bijdrageregeling gesplitst in 1/2 en 3/4.

NB. 4 Het Noorderpoortcollege is weliswaar een ROC, maar heeft als één van de weinige ROC's in het land een vmbo-afdeling – ontstaan vanuit de fusie destijds met de Harm Jan Zondagschool. Voor deze afdeling doet het Noorderpoort dus ook mee met de gemeentelijke regeling. Voor het overige lopen de financieringslijnen van het Noorderpoort net als alle andere ROC's niet naar de gemeentelijke overheid maar naar het Ministerie.

E. Totale kosten/investeringen t.b.v. het VMBO

Samenvattend worden de totale kosten indicatief als volgt geraamd:

Totale Kosten (indicatief)	Gemeentelijke investering	
A. Nieuwbouwprojecten		
Noordoost	15.000.000,-	
West	8.000.000,-	
Totaal Nieuwbouw		23.000.000,-

B. Aanpassingen bestaande bouw			
Zuid	Gomarus Totaal 3,0 miljoen waarvan 0,52 van het Rijk en 2,13 miljoen door Gomarus (aanvraag voor een extra bijdrage van het Rijk is in voorbereiding).	346.000,-	
Zuid	Samenwerkingsverband Zernike en Noorderpoortcollege Beschikbaarstelling gebouw Noorderpoort (1,8 miljoen) en investering van in totaal investering 3,55 miljoen waarvan 2,1 miljoen door Noorderpoortcollege, 0,5 miljoen door Zernike via huursom, 0,43 door Zernike via exploitatie en 0,31 van Rijk.	210.000,-	
Overig in stad	Totaal € 540.000,-, waarvan € 490.000,- van Rijk	50.000,-	
Totaal gemeentelijke bijdrage in bestaande bouw			606.000,-
Totaal investering in vmbo (NB. 1)			23.606.000,-

NB.1 Ruwweg is van deze totale investering een bedrag van 1,1 miljoen nodig voor voorbereiding en adviekcosten in het voortraject van de projecten.

2.5.2. Beschikbare Middelen

De beschikbare en beschikbaar komende middelen vallen uiteen in drie categorieën, te weten:

- A. specifiek door de gemeente beschikbaar te stellen begrotingsmiddelen;
- B. opbrengsten van af te stoten panden;
- C. overige middelen.

A. Specifiek door de gemeente beschikbaar te stellen begrotingsmiddelen.

Bij de opstelling van de convenanten en de beoordeling door de raad van de gemeentelijke inspanningen is door de raad besloten dat er in 2006 € 550.000,- structureel beschikbaar zou komen. Dit bedrag is dan ook in de begroting van 2006 opgevoerd; het krediet is nog niet beschikbaar gesteld. Op basis van de te hanteren afschrijvingstermijnen en het huidige rentepercentage kan een investering gerealiseerd worden van afgerond 8 miljoen euro. In het collegeprogramma is vastgesteld dat in 2007 wederom een bedrag van € 550.000,- structureel beschikbaar zal komen. Met deze tweede tranche kan ook een investering gerealiseerd worden van 8 miljoen euro.

B. Opbrengsten van af te stoten panden.

Door de realisatie van een aantal nieuwe panden voor het vmbo komen er diverse panden vrij.

Het gaat om de volgende locaties:

1. Antillenstraat 2
2. Heinsiusstraat 1
3. Bessemoerstraat 6
4. Travertijnstraat 12

De locatie van het pand aan de Antillenstraat 2 (het huidige Mondriaan, onderdeel van het Rölingcollege) zal samen met enkele andere (deels voormalige) onderwijspanden aan de Korreweg worden benut voor het realiseren van woningbouw.

De opbrengst van de Antillenstraat 2 is vastgesteld op een bedrag van 1,2 miljoen euro (inclusief de afwikkeling van de boekwaarde van 0,19 miljoen ultimo 2005).

Van de andere drie panden is de opbrengst onzeker. Daarom moet vooralsnog worden uitgegaan van een bandbreedte met op basis van ervaringen een reëel geachte ondergrens van 4 miljoen euro. Hierbij moet rekening gehouden worden met de afwikkeling van de boekwaarde van circa 0,6 miljoen euro. Een en ander impliceert dat voor deze drie panden rekening kan worden gehouden met een netto opbrengst van 3,4 miljoen euro. Eventuele meeropbrengsten van de af te stoten panden zullen we separaat bestemmen.

C. Overige middelen.

Onder 2.2 is ingegaan op de vraag of aanpassingen aan bestaande gebouwen vanuit de gemeente moeten worden gefinancierd. Door aan te sluiten bij een incidentele Rijksregeling is naar onze mening een verantwoorde oplossing gevonden.

Ook voor de leerlingen waarvoor in het kader van “Kennis om te delen” nieuwbouw wordt gerealiseerd, krijgt een aantal schoolbesturen bedragen van het Rijk. Het is niet meer dan redelijk en billijk dat de helft daarvan ingebracht wordt ten behoeve van de nieuwbouw. De andere helft is voor nieuwe inrichting en nieuwe leermiddelen.

Onder 2.5.1. is aangegeven dat deze inbreng gecijferd wordt op afgerond 0,41 miljoen.

Voorts merken wij nog het volgend op.

Via de convenanten is de gezamenlijkheid en gemeenschappelijkheid voor het doel “een verbetering van het VMBO” uitgesproken en vastgelegd. Realisering van die gewenste kwaliteitsimpuls vergt een forse investering met name van de gemeente. Die gaat verder dan de wettelijke zorgplicht die de gemeente heeft voor de huisvesting. Anders gezegd: vanuit de huidige kwaliteit en omvang van de onderwijspanden is er op grond van de huidige regelgeving geen noodzaak over te gaan tot vervangende nieuwbouw of grootschalige renovatie. Wel is bij meerdere panden sprake van een zekere gedateerdheid en inefficiëntie in gebruik. Bovendien vergen de huidige onderwijskundige inzichten andersoortige gebouwen. De combinatie van een en ander leidt tot de slotsom dat vervangende nieuwbouw in het belang van een sterk (voorbereidend) beroepsonderwijs nodig is.

Hierbij wordt opgemerkt dat deze vervangende nieuwbouw resulteert in een aanzienlijk lagere normatieve leegstand (zie bijlage 1: Strategisch Huisvestingsplan VMBO Groningen, ICS) en daarom exploitatieve voordelen oplevert. Oudere gebouwen hebben namelijk vaak inefficiënte indelingen met als gevolg overtollige vierkante meters, terwijl de nieuwbouw uiteraard maximaal aansluit bij de huidige onderwijspraktijk. Daarnaast worden in nieuwbouw natuurlijk bouw- en installatietechnisch nieuwere en efficiëntere systemen (isolatie, energiezuinig, e.d.) toegepast. Met de schoolbesturen is dan ook gesproken over de mogelijkheden voor een bijdrage van hun kant, omdat juist door nieuwbouwinvesteringen er behoorlijke exploitatieve voordelen te behalen zijn.

Beide schoolbesturen hebben hier positief op gereageerd.

Het CSG heeft aangegeven voor beide scholen (noordoost en west) uit de exploitatie een bedrag van € 50.000,- structureel of het equivalent als investering beschikbaar te stellen voor investering in de nieuwbouw. Evenzo heeft het Openbaar schoolbestuur de bereidheid benoemd uit de exploitatie op jaarbasis € 50.000,- beschikbaar te stellen voor de realisatie van de school in noordoost. Dit structurele budget van in totaal € 150.000,- biedt een investeringsruimte van minimaal 1,5 miljoen euro.

Samenvattend worden de totaal beschikbare middelen als volgt geraamd:

Totaal beschikbare Middelen	Investeringsruimte	
A. Gemeente definitief		
1. Begroting 2006 (structureel € 550.000,-)	8.000.000,-	
2. Gerealiseerde opbrengsten	1.200.000,-	
Totaal		9.200.000,-
B. Gemeente verwacht		
1. Begroting 2007 (structureel € 550.000,-)	8.000.000,-	
2. Verwachte netto opbrengst panden	3.400.000,-	
Totaal		11.400.000,-
Totaal gemeente		20.600.000,-
C. Afkomstig van Schoolbesturen		
1. Doorsluiting vanuit investeringsregeling Rijk	415.000,-	
2. CSG (structureel 2x € 50.000,- = € 100.000,-)	1.000.000,-	
3. Openbaar Schoolbestuur (structureel € 50.000,-)	500.000,-	
Totaal afkomstig van schoolbesturen		1.915.000,-
Totaal		
Totaal beschikbare middelen t.b.v vmbo		22.515.000,-

Een en ander leidt tot de conclusie dat afgezien van de voorbereidings- en advieskosten voor de verschillende trajecten (circa 1,1 miljoen) dit budget toereikend is voor de uitvoering. We stellen voor de voorbereidings- en advieskosten – bij wijze van uitzondering – direct ten laste te brengen van de jaarbudgetten 2006 tot en met 2008. Eventuele additionele financiële claims zullen moeten worden opgevangen binnen de reguliere budgetten voor onderwijshuisvesting.

3. Planning

Gemeente en schoolbesturen zijn het er over eens dat de maatregelen om het vmbo een kwaliteitsimpuls te geven op zo kort mogelijke termijn moeten worden geëffectueerd. Niet alleen in de onderwijsinhoudelijke uitwerking van de convenanten maar ook in de doorwerking naar de huisvesting.

Een gedetailleerde planning is er nog niet. In globale zin kunnen de volgende trajecten worden geschetst.

Noordoost

Mocht de besluitvorming over het op te stellen stedenbouwkundig plan eind 2006 zijn afgerond en op basis van de planologische procedure uiterlijk medio 2007 de mogelijkheid tot bouwen zijn gerealiseerd dan kan na het uitvoeren van de infrastructurele maatregelen (2^e helft van 2007/begin 2008), de feitelijke bouw in 2008 starten, zodat in 2009 de oplevering kan plaatsvinden.

West

Hoewel de situatie in West anders is dan in Noordoost is het streven er op gericht ook in West een analoog traject af te wikkelen als in Noordoost.

Zuid

Aangezien het in zuid niet om nieuwbouwtrajecten gaat, maar om verbouwingen in bestaande locaties is de afwikkeling niet vergelijkbaar met de twee nieuwbouwtrajecten.

Afhankelijk van diverse schuifoperaties worden gepoogd deze trajecten in dezelfde tijdsspanne te realiseren. Op onderdelen zou het zelfs sneller kunnen.

Om deze trajecten te kunnen realiseren zullen er tussentijds op de daarvoor geëigende momenten voorstellen worden voorgelegd aan het college van B&W en raad met name met betrekking tot het verstrekken van kredieten gekoppeld aan de fasering van de trajecten.

4. Tot slot

Met deze toelichting en verantwoording wordt de complexiteit van de opgaf geïllustreerd. Duidelijk is verder dat er door samenwerking en gelijkgerichtheid oplossingen gevonden kunnen worden. De tentatieve ramingen geven aan dat we de huisvesting van het nieuwe VMBO in globale zin in het meerjarenperspectief kunnen dekken. We zullen proberen in de uitwerking verdergaande synergie te realiseren waardoor het bouwvolume en dus de uitgaven kunnen worden beperkt. Eventuele additionele financiële claims zullen opgevangen moeten worden binnen de reguliere budgetten voor onderwijshuisvesting.

Bijlage 2

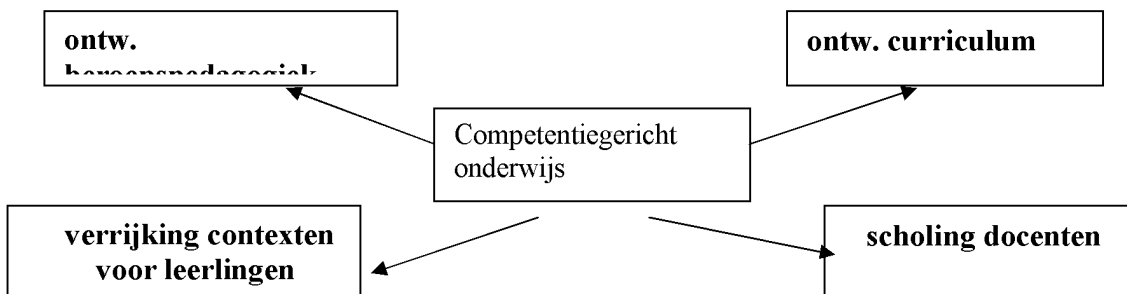
Voortgang onderwijskundige ontwikkeling vmbo (bovenbouw) stad Groningen mei 2005 - juni 2006 derde rapportage

Inleiding

Het convenant 'kennis om te delen' is er primair op gericht de inhoudelijke positie van het vmbo in de stad Groningen daadwerkelijk te verbeteren. De schoolbesturen kiezen voor het concept van competentiegericht onderwijs om dat doel te bereiken. Deze keuze sluit aan bij de bestaande Groningse onderwijspraktijk in het vmbo en mbo. Competentiegericht onderwijs stelt de (leer)loopbaan en het leren van de leerling centraal in voorbereiding c.q. oriëntatie op toekomstige beroepsuitoefening. Dat betekent dat in alle leerwegen (inclusief TL/mavo) *markante beroepsvoorbereidende elementen* worden ingebouwd. Competentiegericht leren zal er op termijn toe leiden dat er een vermenging zal zijn van leerwegen en maatwerk per leerling. De algemene visie op het vmbo is dat het *geen* eindonderwijs is maar de opmaat in een doorlopende leerlijn naar een beroepsopleiding in het mbo (van assistent-niveau 1 naar niveau 4), dan wel een vervolgtraject in de Havo. Het gaat eerder om *goed leren kiezen* dan om uitstel van selectie.

In de planontwikkeling van elke regio zien we deze visie op het vmbo terug. Het creëren van 'contextrijke leersituaties', 'activerend leren' en vormen van 'natuurlijk leren' binnen en buiten de school d.m.v. stages en leerwerktrajecten zijn het antwoord op de zoektocht naar vernieuwing van het onderwijs. Het gaat hierbij niet zozeer om 'het nieuwe leren', maar om 'nieuwe vormen van leren' om de aansluiting met de arbeidsmarkt te versterken. Verandering in de maatschappelijke omgeving van het onderwijs, de verandering in beroepskwalificaties in bestaande beroepen en het ontstaan van nieuwe sectoren, de rol van ict en nieuwe aspecten van jeugdcultuur dwingen de scholen andere wegen te zoeken om leerlingen te motiveren en uit te dagen en voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Daarmee willen de scholen ook voortijdige uitval reduceren. De opdracht voor het Groningse vmbo is het om een goede balans te vinden tussen de ontwikkeling van deze nieuwe vormen van leren en aandacht voor traditionele kennis en vaardigheden. De vormgeving van nieuwe beroepsgerichte vmbo opleidingen in Groningen als Techniek Breed, Technologie in de gemengde leerweg, de ICT-Route en Sport Dienstverlening Veiligheid is inmiddels gestart. Daarmee wordt een antwoord gegeven op maatschappelijke ontwikkelingen en wijzigingen in de beroepstructuur.

Schematisch is in het convenant het competentiegericht onderwijs als volgt gepositoneerd:



Het sociaal pedagogische klimaat in het vmbo-onderwijs is een belangrijke randvoorwaarde om het leren van de leerling tot een succes te maken. Veiligheid, respect voor verschillen, aandacht voor zorg en begeleiding van de leerling staan daarin centraal. De docent is de spil in deze ontwikkeling. Zij proberen de motivatie te verhogen door de lessen aantrekkelijker en eigentijds te maken, de onderwijsinhoud contextrijker en in een natuurlijke setting aan te bieden en leerlingen meer keuzemogelijkheden en eigen verantwoordelijkheid voor het leerproces te bieden. De deskundigheidsbevordering en professionalisering van de docent is daarom een belangrijke voorwaarde om de vernieuwing van het vmbo tot een succes te maken. Daarnaast heeft de docent binnen deze onderwijskundige context de eerstelijns verantwoordelijkheid voor de zorg en begeleiding van leerlingen. In toenemende mate worden leerkrachten geconfronteerd met gedragsproblematiek en leerlingen met indicatie leerwegondersteuning dat kan leiden tot handelingsverlegenheid. Aandacht voor zorg en begeleiding in school en ondersteuning van de docent door (externe) deskundigen in het zorgadviesteam is daarom extra belangrijk.

Dit voortgangsverslag laat zien dat er in het vmbo en mbo hard gewerkt wordt aan de inhoudelijke en pedagogisch-didactische verbetering van het onderwijs. En dat is ook nodig. De leerlingen verdienen goed onderwijs en de samenleving heeft belang bij goed opgeleide mensen met minimaal een startkwalificatie. Het belang van de versterking van en doorstroom binnen de beroepskolom vmbo, mbo en hbo wordt overal benadrukt. Het vormt de ruggengraat van onze kenniseconomie. Het convenant biedt een stevig fundament voor de verdere ontwikkeling en imagoverbetering van het Gronings vmbo. De voorgenomen impuls in de huisvesting zal aan dat verbeterd imago ook een belangrijke bijdrage leveren.

Voortgang in de regio's¹

Noord-West 1

Eind maart 2006 heeft het Leon van Gelder en het Noorderpoort College het plan “*onderwijs als begeleidingsmodel*” gepresenteerd. De notitie is gebaseerd op de onderwijskundige uitgangspunten van het NPC en de Leon van Gelder, die in een samenwerkingsovereenkomst tussen beide partijen in 2005 zijn vastgelegd. Zij geven het rapport de titel “Onderwijs als begeleidingsmodel” omdat zij vinden dat het bij het opleiden gaat om het begeleiden van de competentieontwikkeling door de leerling, waarin de leerling een actieve rol heeft. Hierbij gaat het om de persoonlijke competentieontwikkeling in relatie tot werknemerschap en burgerschap.

1. Voor alle volledigheid geven we nog even de samenstelling van de regio's weer.

Noord-West 1: Leon van Gelder/Kamerlingh Onnes, Noorderpoortcollege en Alfa-college;

Noord-West 2: Augustinus College/Vinkenborg/Hamrik en mbo van Alfa-college;

Noord-Oost: Rölting College, Wessel Gansfort College, Werkman College, Hamrik/Vinkenborgh mbo van Noorderpoortcollege en mbo van Alfa-college;

Zuid 1: Gomarus College/Menso Alting College;

Zuid 2: Zernike en vmbo Noorderpoortcollege met mbo van Noorderpoortcollege.

Het Agrarisch Opleidingscentrum Terra is niet genoemd, maar zal in alle regio's zonodig aansluiten.

In dit document wordt de onderwijskundige visie en vertaling voor het vmbo/mbo Noord-West gegeven van de uitgangspunten in het convenant met nadruk op competentiegericht onderwijs:

1. Het herontwerp van het onderwijsconcept van het vmbo waarbij de omslag naar competenties centraal staat. Competenties die de leerlingen nodig hebben om in *realistische (beroeps)situaties adequaat gedrag* te kunnen vertonen zullen in lessituaties, stage en maatschappij centraal komen te staan. Het vmbo sluit daarmee tevens aan op de nieuwe kwalificatiestructuur van het mbo, die gebaseerd is op competentiegericht onderwijs.
2. Daarnaast staat de loopbaan van de leerling centraal. Dit betekent een goed keuzeprocess om een optimale doorlopende leerlijn te realiseren naar niveau 1 en 2 enerzijds en niveau 3 en 4 + havo anderzijds in samenspraak met het ROC Noorderpoortcollege. De beroepscomponent wordt in alle leerwegen versterkt en verbreed met o.a. stages en werkplekken. Inhoudelijk vindt verbreding plaats op het gebied van Techniek breed, Zorg & Welzijn en theatertechniek. Een flexibele overstap tussen leerwegen behoort tot de mogelijkheden.

Door die omslag naar competenties is het vmbo:

- Responsiever voor ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en in de maatschappij
- Transparanter voor leerlingen en de ouders
- Aantrekkelijker voor de leerlingen, zodat uitval wordt gereduceerd en het rendement wordt verhoogd
- Flexibeler tussentijdse wisselingen en/of combinaties van leerwegen, qua niveau en inhoud, passend bij de leerstijl van de leerling
- In staat de doorstroom vmbo-mbo en vmbo-havo te bevorderen en te versterken

Bij deze vernieuwingen gaat het niet alleen om wat er wordt geleerd (inhoud), maar ook om hoe met de leerlingen wordt omgaan (pedagogiek), hoe de leerlingen leren (leerpsychologie) en hoe de docenten het ze willen leren (didactiek). Het plan spreekt nadrukkelijk over een actieve en betrokken relatie met de leerlingen. Onderwijs wordt vraaggestuurd werken, de vragen van de (beroeps)praktijk en de loopbaanontwikkeling van de leerling vormen het vertrekpunt.

Het vmbo Groningen Noord - West 1 heeft met betrekking tot bovengenoemde doelstellingen eigen ambities, richting en een veranderaanpak bepaald op de drie hoofdlijnen:

1. De invoering van competentiegericht onderwijs in alle leerwegen. Vakkenintegratie gerelateerd aan de competenties en de realistische (beroeps)situaties
2. Het versterken van de doorlopende leerlijnen vmbo-mbo en tl-Havo.
3. Het ontwikkelen, samen met het mbo, van een doorlopende leerlijn zorg en welzijn en Techniek Breed.

Het vmbo Groningen Noord – West 1 wil attractief zijn voor leerlingen. Met een didactische aanpak die leerlingen prikkelt en uitdaagt tot actief leren, maar ook tot leren als een persoonlijk ontwikkelingsproces dat als plezierig en zinvol wordt ervaren. Zij willen leerlingen daarbij begeleiding bieden in het individuele ontwikkelingsproces tot competente leerlingen en tot jonge

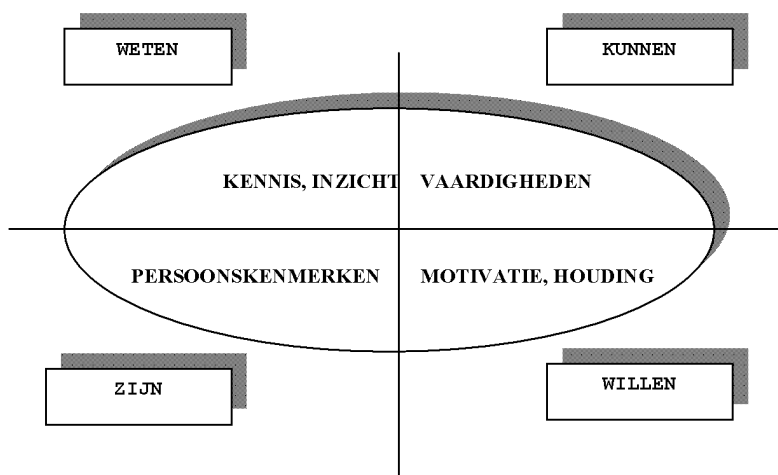
burgers met een sterke uitgangspositie voor hun vervolgopleiding, de arbeidsmarkt en de maatschappij.

De mogelijkheden voor onderwijstrajecten voor *risico-leerlingen* (16+) worden onderzocht. Het gaat hier vooral om leerlingen die al zijn vastgelopen of dreigen vast te lopen in het reguliere vmbo-loopbaan. Het gaat hier vooral om leerwerktrajecten of trajecten die toeleiden naar werk.

Het Leon van Gelder (Reitdiepcollege) en het Noorderpoort noemen de volgende *drie pijlers* van het begeleidingsmodel gericht op competentieontwikkeling:

a. Integraal leren en opleiden:

De inzet van competentieontwikkeling is handelingsbekwaam worden. Een competentie heeft een integraal karakter en bestaat uit een samengesteld geheel van elementen: weten (kennis en inzicht), kunnen (vaardigheden), willen (motivatie, houding), zijn (persoonlijke kwaliteiten, persoonskenmerken, intellectuele kenmerken). Deze zijn gerelateerd aan een realistische situatie (vanuit de (beroeps)praktijk).



b. Situationeel leren en opleiden:

De realistische situatie is uitgangspunt. Onze opleidingen zijn opgebouwd rondom **authentieke leertaken in een (soms praktijkgerichte) zo authentiek mogelijke leeromgeving. Leren van gehele context naar delen. Leren in wisselwerking met de sociaal-culturele omgeving. Er is sprake van sociaal (in samenwerking) en individueel leren / ontwikkelen.** Regionale samenwerkingspartners (bedrijven, maatschappelijke organisaties) worden betrokken bij het vormgeven van de realistische situaties.

Ontwikkelingsgericht leren en opleiden:

De ontwikkeling van een competentie is een complex proces dat inspanning en tijd vraagt. Het ontwikkelen van competenties vraagt om een mix van methodieken en verschillende vormen van leren gericht op het oefenen van vaardigheden, het opdoen van kennis, het werken aan beroepshouding, het ontwikkelen van persoonlijke capaciteiten. Tegelijkertijd en *in samenhang met elkaar*. Daarvoor zijn verschillende leersituaties nodig: zowel

formele als informele leersituaties waarin zelfgestuurde en spontane vormen van leren een plek hebben.

Het proces van competentieontwikkeling kent verschillende beheersingsstadia, niveaus. Deze niveaus zijn gekoppeld aan de kenmerken en complexiteit van de situatie waarin wordt gehandeld en de mate van zelfstandigheid van het handelen.

Competenties zijn ontwikkelbaar. De leerling heeft zelf een belangrijke actieve rol in dit proces.

Het plan gaat ervan uit dat leerlingen op verschillende momenten kunnen overstappen naar een andere leerweg op grond van niveau, maar ook op grond van inhoud van het onderwijsprogramma. Er worden afspraken gemaakt over flexibele instroom in het mbo zodra een leerling voldoet aan het startcompetentieprofiel van de mbo-opleiding. Het feit dat het Leon van Gelder vrijstelling heeft van deelname aan het centraal examen maakt het extra interessant te experimenteren met deze flexibele doorlopende leerlijn tussen vmbo en mbo. Tevens krijgen de leerlingen in het plan de mogelijkheid breder dan in een specifieke opleiding te starten. Op deze wijze is er sprake van een bredere oriënterende fase op de keuze voor een mbo of Havo-opleiding.

Noord-West 2 en Noord-Oost:

De *planvorming* voor de bovenbouw vmbo die in de regio Noord-Oost plaatsvindt, staat ook model voor de ontwikkeling in Noord-West 2. Het kenmerkende verschil tussen beide regio's is dat in Noord-Oost sprake is van een nieuw te bouwen situatie van 'twee scholen onder één dak' (Titel van het rapport luidt: samen onder één dak; apart en toch samen), terwijl in Noord-West 2 het CSG alleen nieuwbouw realiseert.

De projectgroep die het plan voor beide regio's heeft opgesteld heeft, na vaststelling van het plan door de besturen in juni 2005, de opdracht gekregen het plan verder uit te werken. Er zijn drie werkgroepen aan de slag gegaan en er is tussentijds regelmatig contact geweest tussen projectgroep en besturen over de voortgang. Dit heeft geleid tot een onderwijskundig rapport én een rapport over personeel, financiën en beheer. Beide rapporten zijn op 2 juni j.l. aan de besturen van het openbaar (WMOO) en christelijk onderwijs (CSG) aangeboden.

In het onderwijskundig rapport bepaalt het begrip '*betekenisvol onderwijs*' in sterke mate de onderwijskundige invulling van de vmbo-bovenbouw. De volgende elementen geven inhoud aan dit begrip:

Het onderwijs:

- is aantrekkelijk en uitdagend
- bevat keuzemogelijkheden voor leerlingen: er is iets te kiezen
- is praktisch en praktijkgericht
- is maatschappij- en werkveld gericht
- bevat elementen waarin de school als bedrijf en maatschappelijk dienstverlener opereert.

Deze principes worden toegepast in alle vier leerwegen in de bovenbouw van het vmbo (basisberoeps, kaderberoeps, gemengde leerweg en theoretische leerweg/Mavo). De school functioneert als leerbedrijf. Het onderwijs is gecentreerd rond opdrachten en prestaties, waarbij een groot beroep wordt gedaan op sociale vaardigheden/ competenties én praktische

vaardigheden. Daarnaast zijn er leeronderdelen met een meer cognitief karakter, waardoor de aansluiting met de Havo geborgd is. In de bovenbouw is het van belang dat leerlingen zich breed oriënteren en ontwikkelen op vervolgopleidingen en beroepen in de sectoren techniek, zorg, economie en landbouw. Het binnenschools programma bestaat uit algemene, inter- en intrasectorale vakvaardigheden én specifieke afdelingsgebonden vakvaardigheden. Daarnaast is er een buitenschools programma, waar leerlingen in het werkveld ervaring opdoen in beroepsectoren en branches. Het portfolio is het didactische instrument bij de onderwijskundige vormgeving van de vmbo-bovenbouw. Daarin staat de ontwikkeling van leerling centraal. Het is een instrument voor een doorlopende leerlijn en het biedt houvast voor reflectie en feedback op de leerresultaten. Het maakt maatwerk per leerling mogelijk.

De tweejarige bovenbouw wordt onderverdeeld in:

1. een *oriëntatiefase* van een half jaar: leerlingen krijgen de tijd te wennen aan de nieuwe school, oriënteren zich breed op sector- en beroepskeuze én op vervolgonderwijs in mbo of Havo. De leerlingen worden verdeeld in twee uitstroomprofielen: profiel 1-2 waarbij het maximaal haalbare startkwalificatie mbo-2 is. Het betreft hier vooral leerlingen van de basisberoeps leerweg en lwoo (leerwegondersteuning)-indicatie. Profiel 3-4 is gericht op minimaal mbo-2 of Havo. Op het eind van deze fase vindt definitieve plaatsing in één van beide uitstroomprofielen plaats;
2. een *vervolgfase* van een half jaar in twee uitstroomprofielen met onderwijs in sociale vaardigheden en vakvaardigheden.
 - In profiel 1-2 wordt 70% van de onderwijstijd besteed aan beroepsoriëntatie en -vaardigheden. De leerling krijgt de mogelijkheid een belangrijk deel van de onderwijstijd in een bedrijf of instelling door te brengen in een leerwerktraject. Leerlingen die dit niveau niet op examenniveau kunnen afsluiten krijgen de mogelijkheid op assistent-niveau 1 in het mbo door te stromen.
 - In profiel 3-4 wordt 40% van de onderwijstijd besteed aan beroepsoriëntatie en -vaardigheden. Deze leerlingen werken met opdrachten/prestaties, die meer cognitief van aard zijn. D.m.v. instructie en workshops zullen zij meer theoretische kennis verwerven. Het uitstroomperspectief naar de meer theoretische mbo-opleidingen en Havo wordt zo geborgd.
 - Op het eind van het derde leerjaar maken de leerlingen een keuze uit verschillende niveau's van uitstroom gericht op de vier niveaus in het mbo dan wel de Havo
3. het onderwijsprogramma in het *vierde* leerjaar staat meer in het teken van toetsing en afsluiting. Ook hier is sprake van een zwaarder accent op kenniselementen naar mate het uitstroomniveau stijgt. In het Havo-uitstroomprofiel wordt nog minimaal 20% van de onderwijstijd besteed beroepsvaardigheden.
4. het portfolio is een belangrijk instrument voor het *vervolg in het MBO of Havo*. Het biedt naast het vmbo-diploma, dat recht geeft op instroom in het mbo, extra instroommogelijkheden. Met het mbo moeten hier nadere afspraken over gemaakt worden.

Het *pedagogisch* klimaat in de school heeft een bepalende invloed op het welzijn en welbevinden van de leerlingen en personeel: veiligheid, respect voor elkaars verschillen en deel uit maken van een vaste groep in een fysieke thuisbasis staan voorop. Leerlingen van de uitstroomprofielen werken in een stamgroep van 10-15 leerlingen en worden begeleid door een vaste coach. Docenten werken in kernteams en zijn verantwoordelijk voor onderwijs(ontwikkeling), zorg en

begeleiding van leerlingen in de stamgroepen. Ouders en de buurt worden actief betrokken bij presentaties door leerlingen in de school, maar ook door het openstellen van voorzieningen in de school en het actief verzorgen van activiteiten in de buurt.

De school beschikt ook over zorg- en adviesteam (ZAT-team). Hierin hebben zitting o.a. de jeugdarts, bureau jeugdzorg, leerplicht, schoolmaatschappelijk werk, schoolpsycholoog etc. Begeleiding van de leerling vindt zoveel mogelijk plaats binnen het onderwijskundige kader. Leerkrachten en leerlingen kunnen een beroep doen op de externe deskundigen uit het ZAT-team. Deze zorg voor de leerlingen, maar ook de ondersteuning van het personeel vindt zoveel mogelijk binnen school plaats.

Zuid 1

1. Project Activerende school Gomarus College

In de rapportage van mei 2005 is aangegeven dat de snelle managementwisselingen in het Menso Alting College niet bevorderlijk zijn geweest voor continuïteit en resultaatgerichtheid. Daarnaast speelt het verschil in leerconcept een rol in de samenwerking. Er is toen gezegd dat er initiatieven worden genomen om het proces te intensiveren en met een duidelijk plan de campagne te komen. Tot nu toe is door de regio geen plan ingediend met een onderwijskundige uitwerking van de uitgangspunten van het convenant.

In 2003 is op het Gomarus College het project *De Activerende School* van start gegaan. De doelstelling van het project was tot een vernieuwde school- en lesorganisatie te komen die optimaal ruimte biedt voor een activerende didactiek. In dit project is in de eerste plaats aandacht besteed aan de uitwerking van een algemene visie op het onderwijs op onze vmbo-school. Voor de gemengde en theoretische leerweg is het organisatorisch ontwerp in het opleidingscentrum (OLC) gerealiseerd. De ontwikkeling van werkwijzers, weekplanners, activerende opdrachten en doorgaande leerlijnen etc. krijgen hier concreet vorm. Dezelfde ontwikkeling heeft voor de basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg plaatsgevonden en het organisatorisch ontwerp voor deze leerwegen is verder uitgewerkt in het lesplein. Voor de gemengde en theoretische leerwegen is na een stevige verbouwing het OLC operationeel geworden. Voor de basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerwegen is er een provisorische voorziening gerealiseerd voor het lesplein.

In Zuid is vooralsnog de keuze gemaakt het vmbo-onderwijs te verzorgen in de afdelingen (economie, techniek en zorg&welzijn). Het competentiegericht onderwijs krijgt vorm d.m.v. de zogn. werkplekkenstructuur en wordt verzorgd door kernteams van docenten. De rol van de docent is in de beroepsgerichte vakken met de invoering van de werkplekkenstructuur ingrijpend veranderd. De docent begeleidt en coacht de leerling bij de uitvoering van zijn praktijkopdrachten, die overeenkomen met de werksetting in het bedrijfsleven. Een docentengroep is geschoold om deze coachende rol goed in te vullen. Successievelijk zullen alle vmbo-docenten een vergelijkbare cursus volgen. Voor leerlingen met leer- en/of gedragsmatige problemen is er het leerwerkhuis. Voor hen is er een speciale ruimte waar zij onder intensieve begeleiding van een kernteam de (meer theoretisch) vakken aangeleerd worden. Bij de overgang van het primair onderwijs naar het vmbo en van de onderbouw naar de bovenbouw in het vmbo wordt veel aandacht besteed aan het proces van overdracht van leerlingen. Na de plaatsing van de leerlingen vindt een verdeling over de mentoren plaats. Bij problemen kan de mentor zijn leerling aanmelden bij in leer- en gedragsproblemen gespecialiseerde docenten, die samen de

begeleidingsgroep van een bepaalde vestiging vormen. Zij adviseren en ondersteunen de mentoren op basis van een handelingsplan. Bij zeer complexe leerlingproblematiek kan de begeleidingsgroep terugvallen op het Steunpunt. Het Steunpunt is een intern expertise- en kennisbureau, dat bemand wordt door een enkele orthopedagoog, psycholoog en testassistenten.

2. Activiteiten Gomarus College en Menno Alting College

Om de aansluiting tussen vmbo en mbo te verbeteren, zijn er intensieve contacten tussen het Gomarus College en het MAC. Het realiseren van een optimale doorlopende leer en zorglijnen tussen vmbo en mbo en het maken van een startportfolio op het MAC staan daarbij voorop. Daarbij worden ook de ervaring meegenomen van het project risicoleerlingen, dat in 2004 werd afgesloten.

Het Gomarus College en het MAC hebben ook gezamenlijke activiteiten uitgevoerd, die ook in het teken van een betere aansluiting van het opleidingsaanbod van het Gomarus College en het Menso Alting College staan. De focus is daarbij gericht op leerlingen met beperktere mogelijkheden:

- structurele vormen van overleg; op directieniveau, teamleidersniveau en groepen van docenten.
- ESF Equal, MAC en Gomarus College Praktijkonderwijs.
- Onderzoek naar de mogelijkheden om in combinatie met het vmbo van het Gomarus College het opleidingsaanbod in de sector techniek uit te breiden voor de niveau's 1 en 2.
- Het ontwikkelen van een curriculum voor brede opleiding niveau 1 en 2 voor de sectoren economie en zorg
- Onderzoek naar de mogelijkheden om ook voor de sector handel op de niveau 1 en 2 te kunnen gaan aanbieden.
- Onderzoek naar de mogelijkheden om in combinatie met het vmbo van het Gomarus College het opleidingsaanbod in de sector techniek uit te breiden voor de niveau's 1 en 2.

Na een ingrijpende integrale invoering van het nieuwe leren over de volle breedte van alle opleidingen heeft er een bezinning plaatsgevonden op het concept. Nog steeds worden de verworvenheden van het concept onderschreven maar de uitvoering wordt minder strikt toegepast dan de theoretische uitgangspunten voorschrijven. Vooral als het gaat om de lagere niveau's lijkt het verstandig meer structuur te bieden dan aanvankelijk gedacht. Op dit moment is er een goede balans ontstaan tussen vernieuwing en de mogelijkheden van de deelnemer.

Zuid 2:

In de regio Zuid 2 is al sprake van een intensieve inhoudelijke ontwikkeling van het vmbo en samenwerking met het Noorderpoortcollege. In juni vorig jaar is de notitie 'onderwijs als begeleidingsmodel' verschenen als startdocument voor onderwijsvernieuwing van het vmbo/mbo onderwijs van het Zernike college en het Noorderpoortcollege. Dit document hanteert dezelfde onderwijskundige uitgangspunten als de regio Noord-West 1 (zie boven). Op dit document is door de besturen van WMOO en NPC instemmend commentaar verleend. Competentiegericht onderwijs staat hier centraal, waarbij de leerwegen basisberoeps en kader het curriculum meer richten op praktische vaardigheden en prestaties, terwijl de gemengde en theoretische leerweg ook aandacht besteden aan de cognitieve kant.

Een belangrijk uitgangspunt van de regio zuid is, dat er een onderscheid wordt gemaakt in de uitstroomprofielen naar het mbo, een onderscheid dat ook terug te zien is in de planvorming van No0rd-Oost/West2. De uitstroom² van de juniorcolleges van het Zernikecollege na twee jaar voor het vmbo is als volgt in te delen:

1. leerlingen die gaan voor maximaal het niveau Startkwalificatie,
2. leerlingen die gaan voor de niveaus 3 en 4 van het mbo (met als mogelijke doorstroomvariant het Havo)

Ad 1.

In het convenant wordt gesproken over de positionering van het vmbo ten opzichte van het mbo: *aan een 'mbo-nabije' positionering van de vmbo-bovenbouw wordt de voorkeur gegeven boven een mbo-inpandige oplossing.* Het realiseren van een goede aansluiting tussen vmbo en mbo is extra belangrijk, omdat hierdoor voortijdig schooluitval kan worden teruggedrongen. Hierbij is vanuit het veld benadrukt dat het risico op uitval in de route basisberoepsgerichte leerweg vmbo en het vervolg op niveau 1 en 2 in het ROC het grootst is. Te veel leerlingen behalen geen startkwalificatie omdat ze tussentijds uitvallen. Ook in de nota "Koers VO" van eind 2004 van het ministerie wordt specifieke aandacht gevraagd om deze uitval te bestrijden door de samenwerking tussen vmbo en mbo te intensiveren. In de opvatting van de beide onderwijsinstellingen moeten de leerlingen die aangewezen zijn op de basisberoepsgerichte leerweg, eventueel met leerwegondersteuning, intensief begeleid worden naar een startkwalificatie. Dit betekent een verbreding van het huidige onderwijsaanbod, onder meer met Gezondheidszorg en Welzijn en Techniek-Breed. Dit schooljaar zal gestart worden met deze opleiding op niveau 1 en 2 als onderdeel van de sector Horeca, Toerisme en Voeding. In september 2004 is gestart met het onderwijsconcept 'Natuurlijk Leren' als meer competentiegerichte vorm van onderwijs. Zernike en NPC kiezen nadrukkelijk voor onderwijs voor en begeleiding van deze stroom leerlingen, verzorgd binnen de vmbo-locatie door één en hetzelfde docententeam. Er is dan niet langer sprake van een opbouw van vmbo leerjaren 3 en 4 en vervolgens mbo niveau 1 en 2, maar van één doorlopende leer- en zorglijn die resulteert in een mbo-vmbo startkwalificatie. Zij kiezen dus voor het onderbrengen van een klein deel van het mbo binnen een vmbo-context³. Daarmee wijkt Zuid2 af van het eerder genoemde uitgangspunt van het convenant.

Ad 2.

Voor leerlingen die uitstromen uit het Junior College met het perspectief op kwalificatie op de niveaus 3 en 4 van het mbo wordt voor een *'mbo-nabije' positionering van de vmbo-bovenbouw* gekozen. De huidige 'Reitdiep-methodiek' zal versterkt worden ingezet. Deze methodiek houdt in dat deze leerlingen via 'praktische sectororiëntatie' zich een beter beeld van beroepen kunnen ontwikkelen. De keuze voor de vervolgopleiding wordt daardoor een stuk gemakkelijker en studievertraging en uitval wordt daarmee voorkomen. Tevens is er een variant gestart die zich richt op een doorstroming via de TL naar het Havo (HTL). Het TL-team buigt zich nu over de

² Daarnaast is er een grote groep leerlingen die na het derde leerjaar de juniorcolleges van het Zernike verlaten en gaan voor het diploma Havo/Vwo via het studiehuis in Haren.

³ (Overigens staan zij daar niet alleen in. Ook in Enschede wordt met de vormgeving van de nieuwe onderwijsboulevard door het gezamenlijk VO en het ROC nadrukkelijk gekozen voor het gezamenlijk huisvesten van de bovenbouw van het vmbo en de niveaus 1 en 2 van het mbo.)

vraag op welke manier de samenwerking met het mbo nog geïntensiveerd kan worden. De ervaringen met vierde klas leerlingen die al onderdelen in het mbo volgen vragen om een vervolg. Ongeveer 17% van de leerlingengroep nu maakt na vier jaren vmbo een keuze voor de Havo-opleiding. Op 1 augustus 2006 komt het gebouw Van Iddekingeweg beschikbaar voor het samenwerkingsverband Noorderpoortcollege / Zemike College. Bovenbouwleerlingen uit het tweede uitstroomprofiel zullen onderwijs volgen in dit gebouw. Hierdoor komt er ruimte in de Van Schendelstraat om het programma Zorg & Welzijn te ontwikkelen in samenhang met niveau 1 en 2 van mbo Zorg & Welzijn.

Versterking relatie van het vmbo met het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs

Zoals in een eerder voortgangsverslag al is vermeld is met de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs afgesproken dat zij bij het opzetten van gezamenlijke coördinatie van de stages (door het vmbo en het mbo) betrokken zullen worden. Met de scholen voor praktijkonderwijs was de afspraak gemaakt de aansluiting op het mbo verder te verkennen.

Alle directies van de scholen voor praktijkonderwijs zijn afzonderlijk bezocht met de vraag of er al samengewerkt wordt met het mbo en welke nieuwe aspecten aandacht verdienen.

Duidelijk werd dat alle scholen al samenwerken met het mbo, zij het in verschillende mate. Zo werken alle scholen samen met het Noorderpoortcollege door middel van het symbiose-opslag project. Verder werken de Bolster en het Gomarus College al samen met het Alfa-college en het Menso Alting College. Hierbij gaat het om de inhoudelijke aansluiting van het praktijkonderwijs op het mbo.

Het Gomarus College is druk doende een plan te ontwikkelen om de afdeling praktijkonderwijs van het Gomarus College te huisvesten op het Vondelpad als onderdeel van onze campus. Het zou naast andere voordelen ook belangrijke onderwijskundige winst opleveren. In relatie tot het vmbo het delen van de kennis op het gebied van de stageproblematiek en de praktijkvorming van de leerlingen. Daarnaast is er de laatste tijd de nodige energie gestoken in een meer inhoudelijke afstemming van het de afdeling leerwegondersteunend van de vestiging Onderbouw aan het Vondelpad en het Praktijkonderwijs. De Star Numan realiseert inhoudelijke samenwerking met het vmbo van het Rölingcollege. Het is de ambitie van bestuur en school deze samenwerking verder uit te bouwen in de nieuwe huisvesting van de regio Noord-Oost. Met het mbo wordt samengewerkt op het niveau van deelcertificaten. Mbo-nabije huisvesting in Noord-Oost opent voor de Star Numan nieuwe onderwijskundige samenwerkingsmogelijkheden met het vmbo en mbo.